

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th July, 2025

QURILISHNING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O‘RNI VA AHAMIYATI HAMDA MAMLAKATDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR

Rasulov Sherzod Sharof o‘g‘li
JizPI, Iqtisodiyot va menejment kafedrası o‘qituvchisi

Maxkamova Sabina Zoirjon qizi
Jizzax politexnika instituti talabasi

Annotatsiya:

Qurilishni boshqarishni zamonaviy tizimini va investitsiya – qurish yarashayotgan ishtirokchilarning o‘zaro munosabatlarini qurishdan iborat

Kalit so‘zlar: kapital qurilish, qurilish mahsuloti, pudrat tashkilotlari, qurilish materiallari, sanoati korxonalari, mexanizatsiya, transport, loyiha.

THE PLACE AND IMPORTANCE OF CONSTRUCTION IN THE NATIONAL ECONOMY AND THE WORKS BEING IMPLEMENTED IN THE COUNTRY

Abstract:

The purpose of this article is to highlight the modern system of construction management and the relationship between participants in the investment-construction process.

Keywords: capital construction, construction products, contracting organizations, building materials, industrial enterprises, mechanization, transport, project

O‘zbekiston Respublikasi milliy iqtisodiyoti tarmoqlari qatorida qurilish tarmog‘i nafaqat iqtisodiyotning asosiy fondlarini yaratuvchi uchastkasi sifatida, balki mamlakat iqtisodiyotida amalga oshirilayotgan tarkibiy o‘zgarishlari hamda turli

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th July, 2025

xususiyatlarga ega bo'lgan ijtimoiy sohadagi dolzarb vazifalarni amalga oshirishda muhim o'rin va ahamiyatga egadir (demografik tuzilma va uning o'zgaruvchanligi, qishloq aholisining yuqori darajadaliigi hamda uy-joy va ijtimoiy-madaniy-maishiy obyektlar bilan kam ta'minlanganligi, ichki infratuzilma, transport va kommunikatsiya qurilishlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi va boshqalar). Mamlakat milliy iqtisodiyoti moddiy ishlab chiqarish tarmoqlari va bozor xizmat ko'rsatish sohalaridan tarkib topadi. Qurilish moddiy ishlab chiqarish tarmoqlari qatorida (sanoat va qishloq xo'jaligidan keyin) uchinchi o'rinda turadi.

Qurilish tarmog'i mahsuloti bo'lib, mamlakatning xo'jalik majmuasi asosiy fondlarini tashkil qiluvchi qurilishi tugallangan va ekspluatatsiyaga topshirilgan zavod va fabrikalar, temir va avtomobil yo'llari, elektr stansiyalar, irrigatsiya kanallari, portlar, uy-joylar va boshqa obyektlar hisoblanadi.

Qurilish milliy iqtisodiyotning muhim tarmog'i sifatida milliy xo'jalikning barcha tarmoqlari uchun asosiy fondlarni yaratishda ishtirok etadi. Ishga tushirilgan va o'rnatilgan tartibda qabul qilingan ishlab chiqarish quvvatlari va noishlab chiqarish obyektlari kapital qurilishning mahsuloti hisoblanadi hamda ular o'zlashtirilib borishi bilan asosiy fondlarga aylanib boradi. Ularning yaratilishida boshqa tarmoqlar ham qatnashadi (qurilish materiallari sanoati, metallurgiya, mashinasozlik, ximiya sanoati va boshqalar). Asosiy ishlab chiqarish fondlari mazmuniga ko'ra texnik, energetik va boshqa uskunalar bilan jihozlangan bino va inshootlardan iboratdir.

Shunday qilib, kapital qurilish ishlab chiqarish vositalarining faoliyat yurgizishi uchun moddiy shart-sharoit imkoniyatlarini ham yaratadi.

Qurilish tarmog'i umum va maxsus qurilish, loyiha-qidiruv va ilmiy-tadqiqot tashkilotlarini, qurilish birlashmalariga kiruvchi qurilish sanoati korxonalarini, shuningdek qurilish-montaj ishlari (QMI)ni bajaruvchi barcha tashkilotlar faoliyatini birlashtiradi. Qurilish tashkilotlariga ro'yxatdan o'tkazilgan va qurilishi faoliyati uchun litsenziyaga ega bo'lgan, shuningdek buyurtmachilar bilan shartnoma asosida ishlarni bajaruvchi barcha mulk shakllaridagi yuridik shaxslar kiradi. Kapital qurilish sohasiga, o'z mablag'lari, qarz hamda davlat byudjeti mablag'lari manbalari asosidagi kapital qo'yimalarga egalik qiluvchi buyurtmachilar faoliyati ham kiradi.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th July, 2025

Qurilishning rivojlanishi va uning samaradorligini oshirish industrializatsiya asosida amalga oshiriladi. Uning asosiy yo'nalishlari bo'lib quyidagilar hisoblanadi: quriladigan bino va inshootlarning yig'maliligini oshirish maqsadida texnologik jarayonlarning bir qismini qurilish maydonlaridan zavodlarga ko'chirish; bino va inshootlarning texnologik loyiha yechimlarini yaxshilash, ularni keyinchalik ularni bir shaklga keltirish va unifikatsiyalashtirish; mexanizatsiyalashtirilgan tarzda zavodlarda yoki qurilish tashkilotining yordamchi sexlarida qurilish konstruksiyalari, buyumlari, detallari va materiallarini yuqori darajada qurilish jarayoniga tayyorgarlik holatida ishlab chiqarish; qurilish ishlab chiqarishi ishlarining uzluksizligini ta'minlash maqsadida bino va inshootlarni qurish, qurilish materiallari va konstruksiyalarini yetkazishning texnologik operatsiyalari va jarayonlarini mexanizatsiyalashtirgan tarzda bajarish.

Asosiy fondlarni yaratishdan tashqari, kapital qurilish funksiyalariga mavjud asosiy fondlarni kengaytirish, qayta qurish va texnik qayta jihozlashlar ham kiradi. Shuning uchun mamlakat iqtisodiyoti barcha tarmoqlari asosiy fondlarini kengaytirilgan tarzda qayta ishlab chiqarish va sifat jihatdan yangilash kapital qurilishning asosiy vazifalari hisoblanadi.

Kapital qurilish sohasida qurilish ishlarini metallolom va metall konstruksiyalar, sement, yog'och materiallari, qurilish mashinalari, transport vositalari, yoqilg'i va energetika resurslari bilan ta'minlovchi milliy iqtisodiyot tarmoqlari bevosita hamda bilvosita qatnashadi. Qurilish materiallari, konstruksiyalari va texnikalarini tashishda amalda barcha transport turlaridan foydalaniladi (avtomobil, temir yo'l, daryo, dengiz va havo transportlari).

Mamlakat qurilish majmuasi tarkibiga turli mulk shakllaridagi pudrat tashkilotlari, qurilish materiallari sanoati korxonalari, mexanizatsiya, transport, loyiha va ilmiy-tadqiqot institutlari, lizing firmalari, o'quv muassasalari va boshqa korxona hamda tashkilotlar kiradi.

Ushbu tashkilotlar tomonidan yaratilayotgan mahsulotlar hajmining milliy iqtisodiyot yalpi daromadidagi ulushi doimiy ravishda ortib bormoqda. Shuni qayd etish kerakki, qurilish tarmog'i barcha tadbirkorlik tuzilmasining ko'pchilik qismi to'g'ri keladigan xususiy korxonalar sonining o'sish tendensiyasi kuzatilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Gaybullayevna, R. S. ., & Musurmangulov. (2024). THE IMPORTANCE OF TIME MANAGEMENT IN ENSURING EFFICIENCY IN CONSTRUCTION. JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE, 3(1), 28–31.
2. Gaybullayevna, R. S. (2023). THE STATE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY: PROBLEMS AND SOLUTIONS. JOURNAL OF ECONOMY, TOURISM AND SERVICE, 2(12), 38-42.
3. Sharifa, R., & Ilyos, T. (2023). PRINCIPLES OF SCIENTIFIC MANAGEMENT IN MANAGEMENT. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(16), 1097-1100.
4. Sharifa, R., & Sayyora, M. (2023). HISTORY OF EMERGENCE OF MANAGEMENT AND ITS PLACE TODAY. Новости образования: исследование в XXI веке, 2(16), 1093-1096.
5. Расулова, Шарифа Гайбуллаевна. "ВАЖНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕР ПО ПОВЫШЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ." Актуальные научные исследования в современном мире 3-8 (2019): 95-100.
6. Uglu, Rasulov Shavkat Sharof. "Analysis of economic reforms increasing labour resources in the republic of uzbekistan." ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11.11 (2021): 390-396.
7. Sharof, R. S. "Analysis of The State Employment Policy Aimed at The Employment of Labor Resources in The Republic of Uzbekistan." International Journal of Human Capital and Innovative Management 1.1 (2023): 54-61.
8. Расулов, Шавкат. "Ўзбекистон Республикасида меҳнат ресурсларининг иш билан бандлигининг жорий ҳолати таҳлили." Iqtisodiyot va ta'lim 23.2 (2022): 227-232.